

Voľby do Európskeho parlamentu 2014

Závazok bojovať za väčšiu transparentnosť v Európskych inštitúciách

Protikorupčná správa Európskej únie z roku 2013 ukázala, že korupcia je pretrvávajúcim problémom vo všetkých 28 členských štátoch Európskej únie a preto je potrebné urýchlene konať.

Počas výkonu mandátu ďalšieho Európskeho parlamentu (2014-2019) sa zaväzujem bojovať proti korupcii a propagovať transparentnosť, zodpovednosť a integritu v Európskych inštitúciách, v ich politikách a legislatíve.

Zaväzujem sa, že budem pracovať v spolupráci s občianskou spoločnosťou a ďalšími na dosiahnutí týchto cieľov:

1. Správa a zákonodarstvo Európskych inštitúcií sa stanú svetovým vzorom pre transparentnosť, zodpovednosť a integritu dosiahnutím tých najvyšších štandardov. Zaväzujem sa, že budem dodržiavať ako literu, tak aj ducha Kódexu správania poslancov Európskeho parlamentu a že zverejním informáciu o stretnutiach s lobistami, ktorá bude priložená ku každej správe, ktorú pripravím počas volebného obdobia.
2. Európska únia bude propagovať väčšiu integritu a transparentnosť v mienaní verejných prostriedkov. To zabezpečí, že všetky informácie o Európskych fondoch budú zverejnené spôsobom, ktorý bude ľahko prístupný a použiteľný občanmi, napríklad vo forme zodpovedajúcej princípom otvorených dát. Európske pravidlá vo verejnom obstarávaní zohľadnia otvorené zmluvné princípy a budú obsahovať efektívne metódy na vyrovnanie sa s konfliktom záujmov. Toto bude platiť pre mienanie ako Európskych inštitúcií, tak aj národných orgánov.
3. Európska únia bude propagovať iniciatívy a legislatívu, ktorá zabezpečí efektívnu ochranu whistleblowerov vo verejnom, súkromnom a neziskovom sektore.

Čo sa stane, keď sa prihlásim k tomuto záväzku?

Po prihlásení sa k tomuto dokumentu bude Váš záväzok zverejnený na internetových stránkach Transparency International. V prípade zvolenia do Európskeho parlamentu, Transparency International Slovensko a Európska kancelária Transparency International zorganizujú stretnutie, témou ktorého bude to, ako implementovať záväzky vyplývajúce z tohto dokumentu. Okrem toho Vám taktiež poskytneme potrebné poradenstvo.

Príloha

1. Európske inštitúcie ako model transparentnosti, zodpovednosti a integrity

Parlamenty sú stavebnými kameňmi demokracie. Na to, aby parlament správne fungoval je dôležité, aby reprezentoval záujmy občanov a tí mu verili, že ich zastupuje. Podľa posledného výskumu Eurobarometer si však až 70 percent európskych občanov myslí, že v inštitúciách existuje korupcia.¹ V roku 2011 prijal Európsky parlament Kódex správania,² ktorý určil legálne a prijateľné správanie europoslancov. Kódex správania zakazuje europoslancovi, aby fungovali ako lobisti a vyžaduje, aby odhalili detailne svoje finančné záujmy. Existujú však ešte slabiny,³ ktoré predstavujú výzvy pre dôveru občanov v ich europoslancov.

Europoslanci sa musia usilovať o čo najväčšiu parlamentnú integritu a otvorenosť,⁴ zahrňujúcu obdobie počas ktorého nemôžu prijať prácu v oblasti, v ktorej boli aktívni v Európskom parlamente; zákaz sekundárneho zamestnania; ako aj tvrdé sankcie za porušenie Kódexu. Europoslanci by mali taktiež dobrovoľne zverejňovať informácie o stretnutiach s lobistami,⁵ ktoré budú obsahovať aj detailný opis o tom, aký mali dopad jednotlivé zúčastnené strany na legislatívu.

2. Propagovanie väčšej integrity a transparentnosti vo verejných výdavkoch

Verejné obstarávanie bolo dlho považované za aktivitu štátu, ktorá je najviac citlivá na korupciu a podvody. V mnohých európskych krajinách rozsiahla korupcia kombinovaná s veľkými zdrojmi (v roku 2008 bola odhadovaná celková hodnota zmlúv verejného obstarávania v Európskej únii na približne 15 percent Európskeho HDP (€1,7 bilióna)) viedla k mrhaniu a mala taktiež silný dopad na dôveru občanov k ich vládam a k samotnému demokratickému systému. Aj napriek tomu, že vo všetkých členských štátoch je implementovaná legislatíva vyžadovaná európskymi smernicami, je potrebná väčšia transparentnosť a kontrola verejného obstarávania.

Europoslanci musia pracovať smerom k zvýšenej otvorenosti a participácii vo verejnom obstarávaní, tak ako je to uvedené v Otvorených zmluvných zásadách,⁶ a to na európskej, ako aj na národnej úrovni. Zahŕňa to kvalitné a dostupné zverejňovanie rozsiahlej dokumentácie súvisiacej s verejným obstarávaním. Mal by byť podporený prechod na elektronické verejné obstarávanie.⁷ Špeciálna pozornosť má byť venovaná transparentnému a efektívnemu využitiu

¹ Európska komisia: Špeciálny Eurobarometer 397 - Korupcia
(http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_397_en.pdf)

² Európsky parlament: Kódex správania (<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/0060f4f133/Ethics-and-transparency.html>)

³ Transparency International: Štúdia o systéme integrity v EU
(http://www.transparencyinternational.eu/focus_areas/eu-integrity-study)

⁴ Transparencia Mexiko: 10 Princípov #Otvoreného parlamentu
(http://www.transparency.org/files/content/event/2013_OpenParliament_EN.jpg)

⁵ Transparency International: Legislative footprint
(http://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/legislative_footprint.pdf)

⁶ Otvorené zmluvné partnerstvo: Globálne otvorené zmluvné princípy
(http://www.open-contracting.org/global_principles)

⁷ Transparency International: Peniaze, politika, moc: Riziká korupcie v Európe
(<http://www.transparency.org/enis/report>)

európskych fondov. Podľa špeciálneho prieskumu Eurobarometer o korupcii, 52% európskych občanov neverí, že Európske inštitúcie pomáhajú znížiť úroveň korupcie v Európe. Europoslanci by mali predstavovať vzor a žiadať, aby sa informácie o európskych fondoch zverejňovali v súlade so štandardmi otvorených dát, tak ako sú uvedené napríklad v Charte otvorených dát skupiny G8.⁸

3. Poskytnutie silnej ochrany whistleblowerom

Jedna z hlavných prekážok v boji proti korupcii, podvodom a zlému manažmentu je skrytá povaha týchto činností. Whistlebloweri hrajú kľúčovú úlohu v odhaľovaní neznámych aktov korupcie a iných previnení. Pri týchto činnostiach na seba často berú osobné riziko. Cieľom legislatívy ochraňujúcej whistleblowerov je podnietiť odhaľovanie informácií verejného záujmu. Toto zvyčajne zahŕňa ochranu whistleblowerov pred odvetou a/alebo odmeňovanie za ich činy.

Iba 4 európske krajiny poskytujú efektívnu ochranu whistleblowerom.⁹ Stavajúc na existujúcich uzneseniach Európskeho parlamentu, (napríklad Uznesenie z októbra 2013¹⁰) by mala Európska komisia zvážiť predloženie legislatívneho návrhu na vznik efektívneho a komplexného európskeho programu na ochranu whistleblowerov v EÚ, ktorý by bol založený na osvedčených postupoch, ktoré boli vypracované Radou Európy, Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a Transparency International. Program a súvisiace právo Európskej únie má byť v súlade s článkami 11, 30 a 47 Charty základných práv Európskej únie, ktoré sa týkajú slobody prejavu, ochrany v prípade bezdôvodného prepustenia a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces. Mali by sa týkať zamestnancov vo verejnom ako aj v súkromnom sektore. Tak isto by mali vytvoriť celý rad bezpečných spôsobov pre poskytovanie informácií whistleblowermi (zahrňujúc aj anonymné oznámenia). Všetky inštitúcie a orgány Európskej únie by mali zabezpečiť silný ochranný mechanizmus a podporu pre svojich zamestnancov a členov, v súlade s ich právnymi záväzkami. V súčasnosti má iba Európska komisia zavedené adekvátne mechanizmy.¹¹

⁸ G8: Charta otvorených dát a technická príloha (<https://www.gov.uk/government/publications/open-data-charter/g8-open-data-charter-and-technical-annex>)

⁹ Whistleblowing v Európe: Právna ochrana whistleblowerov v EÚ (http://www.transparency.org/whatwedo/pub/whistleblowing_in_europe_legal_protections_for_whistleblowers_in_the_eu)

¹⁰ Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. októbra 2013 o organizovanej trestnej činnosti, korupcii a prani špinavých peňazí: odporúčania týkajúce sa opatrení a iniciatív, ktoré sa majú vykonať (záverečná správa) (2013/2107(INI)) (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0444+0+DOC+XML+V0//SK>)

¹¹ Transparency International: Štúdia o systéme integrity v EÚ (http://www.transparencyinternational.eu/focus_areas/eu-integrity-study)